

BRANŻA SPIRYTUSOWA

i jej znaczenie dla polskiej gospodarki

SPIS TREŚCI

EXECUTIVE SUMMARY	4
STRUKTURA RYNKU I AKTUALNE TRENDY W PRZEMYŚLE ALKOHOLOWYM	6
EKONOMICZNE ZNACZENIE PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO DLA POLSKIEJ GOSPODARKI	10
CHARAKTERYSTYKA RYNKU	10
WPŁYW BRANŻY SPIRYTUSOWEJ NA TWORZENIE PKB	11
BRANŻA SPIRYTUSOWA A RYNEK PRACY	13
ROLA BRANŻY SPIRYTUSOWEJ W TWORZENIU DOCHODÓW PODATKOWYCH BUDŻETU PAŃSTWA	15
EKSPORT I IMPORT WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH	18
UWARUNKOWANIA PRAWNE FUNKCJONOWANIA BRANŻY SPIRYTUSOWEJ W POLSCE	20
OPODATKOWANIE NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH	21
REKLAMA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH	25
OBRÓT NAPOJAMI SPIRYTUSOWYMI	25
OBRÓT HURTOWY NAPOJAMI SPIRYTUSOWYMI	26
SPRZEDAŻ DETALICZNA NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH ZGODNIE Z USTAWĄ Z 1982 R.	27
SPOSÓB SPRZEDAŻY DETALICZNEJ ZGODNIE Z USTAWĄ	28
BRAK UREGULOWANIA SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH PRZEZ INTERNET	30
BRANŻA SPIRYTUSOWA W OBSZARZE SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU	32
TRADYCJA PRODUKCJI WÓDKI W POLSCE	36
ANEKS METODYCZNY	40

EXECUTIVE SUMMARY

4,7 tys.

zatrudnienie przemysłu spirytusowym

 84 tys.

zatrudnienie
łącznie w branżach
kooperujących

15,8 mld zł

ogólne wpływy z podatków branży

23,2 mld zł

PKB wytworzone bezpośrednio i
pośrednio przez branżę spirytusową

ZATRUDNIENIE: Polski przemysł spirytusowy zatrudnia w Polsce łącznie 4,7 tys. osób. Na każde 1 miejsce pracy w branży alkoholi mocnych przypada kolejnych 17 miejsc pracy tworzonych w branżach kooperujących. Oznacza to, że dzięki funkcjonowaniu i rozwojowi branży spirytusowej istnieje w Polsce łącznie blisko 84 tys. miejsc pracy.

PODATKI: Branża spirytusowa odpowiada za 15,8 mld zł wpływów z podatków rocznie, z czego 15,5 mld zł trafiła do budżetu państwa, a 344 mln zł zasilają jednostki samorządu terytorialnego. Z tytułu samej akcyzy, branża wpłaciła w 2023 r. do budżetu blisko 9,9 mld zł. Biorąc pod uwagę składki płacone przez pracowników oraz inne daniny, dochody całego polskiego finansów publicznych zostają corocznie zasilone przez branżę spirytusową kwotą 17,7 mld zł.

WPŁYW NA GOSPODARKE: Producenci wyrobów spirytusowych przyczynili się do wytworzenia w 2022 r. PKB o wartości ponad 23,2 mld zł. To tyle samo, ile wartości dodanej tworzy cały polski przemysł chemiczny.

Nieocenioną wartością jest współpraca sektora z branżami kooperującymi, w tym również lokalnymi dostawcami. Co roku branża spirytusowa wykazuje zapotrzebowanie na 1,310mln ton zbóż, w tym 559 tys. ton kukurydzy i 50 tys. ton ziemniaków.

EKSPORT: Wartość eksportu polskich wyrobów spirytusowych sięga w 2023 r. poziomu 2,2 mld zł, rosnąc średnio w ciągu ostatnich dwóch dekad aż o 13,1% rocznie. Krajowe produkty podbijają przede wszystkim rynek francuski oraz amerykański, choć ważnymi ich odbiorcami są również Niemcy, Holandia, Kanada, Wielka Brytania, Węgry, Włochy, Turcja, Ukraina, a nawet Japonia.

STRUKTURA KOSZTÓW PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO:

3,7% import surowców

22,8% zakupy krajowe

3,5% wynagrodzenia

58% podatki

12% pozostałe

1,310 mln ton

zapotrzebowanie na zboża

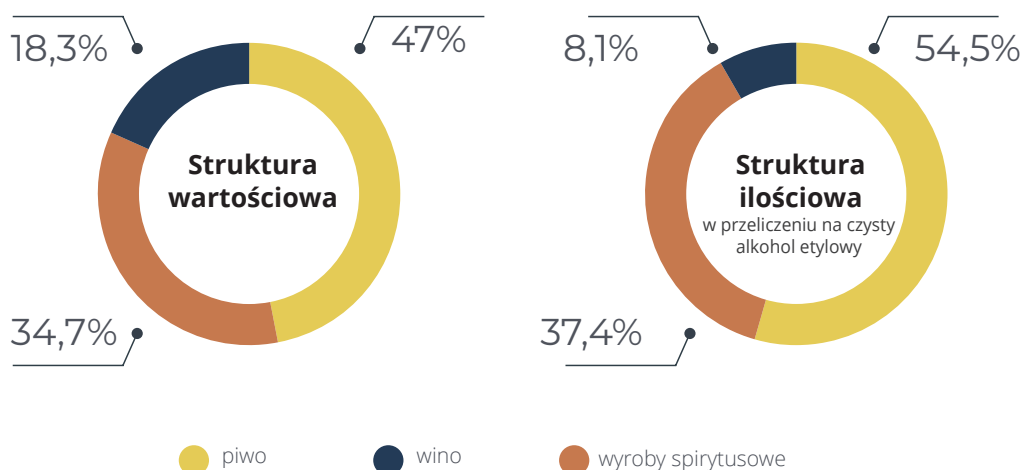
2,2 mld zł

wartość eksportu polskich wyrobów

1. STRUKTURA RYNKU I AKTUALNE TRENDY W PRZEMYSŁE ALKOHOLOWYM

Szacuje się, że rynek napojów alkoholowych w Polsce ma wartość 63,11 mld zł. Największy udział pod względem wartości (29,6 mld zł) i wolumenu sprzedaży na naszym rynku ma piwo. Wyroby spirytusowe stanowią niewiele ponad 1/3 rynku wyrobów alkoholowych w Polsce. Pod względem wartości sprzedaży, ich udział w rynku wynosi 34,7% (21,9 mld zł) zaś w ujęciu ilościowym – 37,4% (w przeliczeniu na objętość czystego alkoholu etylowego).

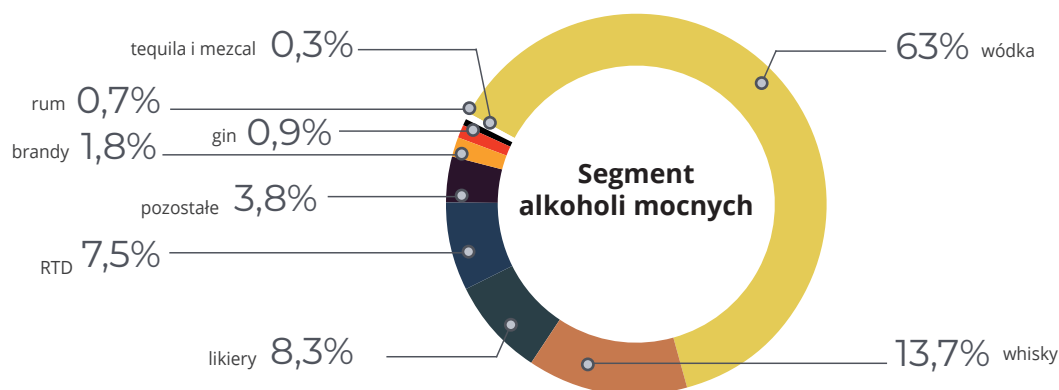
STRUKTURA SPRZEDAŻY ALKOHOLU W POLSCE W UJĘCIU WARTOŚCIOWYM I ILOŚCIOWYM

ŹRÓDŁO: SZACUNKI ZA 2023 R. NA PODSTAWIE DANYCH BRANŻOWYCH

Segment alkoholi mocnych w Polsce charakteryzuje duża różnorodność dostępnej oferty produktowej. Niekwestionowanym liderem sprzedaży jest wódka czysta, która zgodnie z szacunkami w 2023 r. wygenerowała obrót na poziomie 13,8 mld zł, co zapewniało jej 63% udziału w całym segmencie. Corocznie zmniejsza się jednak udział wódki czystej w wolumenie całkowitej sprzedaży. W latach 2002-2008 udział wódki czystej w dostawach na rynek krajowy wynosił jeszcze 80 – 83%, podczas gdy obecnie jest o ok. 20 pkt proc. niższy. Dużym popytem cieszą się alkohole z kategorii premium, w tym whisky z 13,7% udziału oraz likiery, które odpowiadają za 8,3% tego segmentu rynku. W przypadku whisky, zdecydowanym liderem kategorii jest jej szkocka odmiana, generująca ponad 80% przychodów.

STRUKTURA SPRZEDAŻY WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH

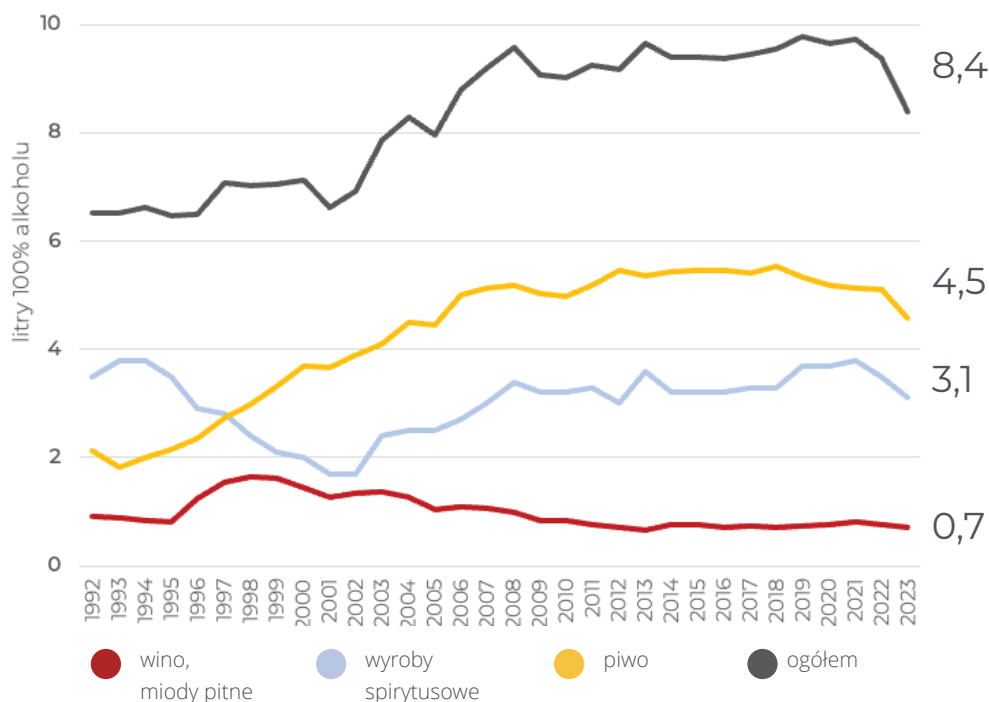
ŹRÓDŁO: SZACUNKI ZA 2023 R. NA PODSTAWIE DANYCH BRANŻOWYCH

Kolejną ważną kategorię, z udziałem w rynku sięgającym 7,5%, stanowią produkty RTD (ready-to-drink), które są gotowymi do spożycia drinkami o relatywnie niskiej zawartości alkoholu, najczęściej oferowanymi w puszkach i innych opakowaniach o niewielkiej pojemności. Kategoria obejmuje zarówno gazowane, jak i niegazowane napoje smakowe zawierające alkohol. Pozostałą część segmentu tworzą mniej popularne odmiany alkoholi mocnych, często zaliczane do kategorii premium, w tym zwłaszcza brandy, gin, rum, tequila, ale też m.in. raki, czy ouzo.

Aktualne trendy na polskim rynku kształtowane są w zasadniczej mierze przez czynniki kosztowe. Następujący od 2022 r. skokowy wzrost cen energii, surowców, usług obcych oraz kosztów pracy przyczynił się do istotnego zwiększenia kosztów produkcji. Jednak czynnikiem w największym stopniu wpływającym na wzrost cen były rosnące obciążenia podatkowe. W 2020 r. wprowadzono podwyżkę akcyzy na alkohol o 10%. Natomiast zgodnie z nowelizacją ustawy o podatku akcyzowym, wprowadzającą tzw. mapę drogową akcyzy, w 2022 r. stawki podatku akcyzowego od napojów alkoholowych wzrosły o 10%, a w latach 2023-2027 następują coroczne podwyżki stawek akcyzy na wszystkie rodzaje wyrobów alkoholowych o 5%. Jest to pierwsza od kilku dekad sytuacja, w której obciążenia podatkowe napojów alkoholowych były wielokrotnie podnoszone w znacznej skali w tak krótkich odstępach czasowych. W konsekwencji, tylko w latach 2020-2023 ceny wyrobów alkoholowych w Polsce wzrosły według Eurostatu średnio o 32,5%, podczas gdy przeciętny wzrost w Unii Europejskiej w analogicznym okresie wyniósł 18,7%. Jedynie w dwóch państwach UE (Rumunia i Węgry) alkohol podrożał w tym czasie w większym stopniu.

Poza rosnącymi cenami i obciążeniami fiskalnymi, istotne znaczenie miała również sytuacja konsumentów, która w latach 2022-2023 prezentowała się mniej korzystnie niż we wcześniejszych okresach. Źródłem szczególnej presji była ujemna realna dynamika dochodów gospodarstw domowych, utrzymująca się przez większość 2023 r. – dopiero w III kw. dynamika wzrostu przeciętnego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach zaczęła ponownie przewyższać inflację. W tych warunkach konsumenci zmuszeni byli do ograniczania wydatków, co prowadziło do spadku popytu.

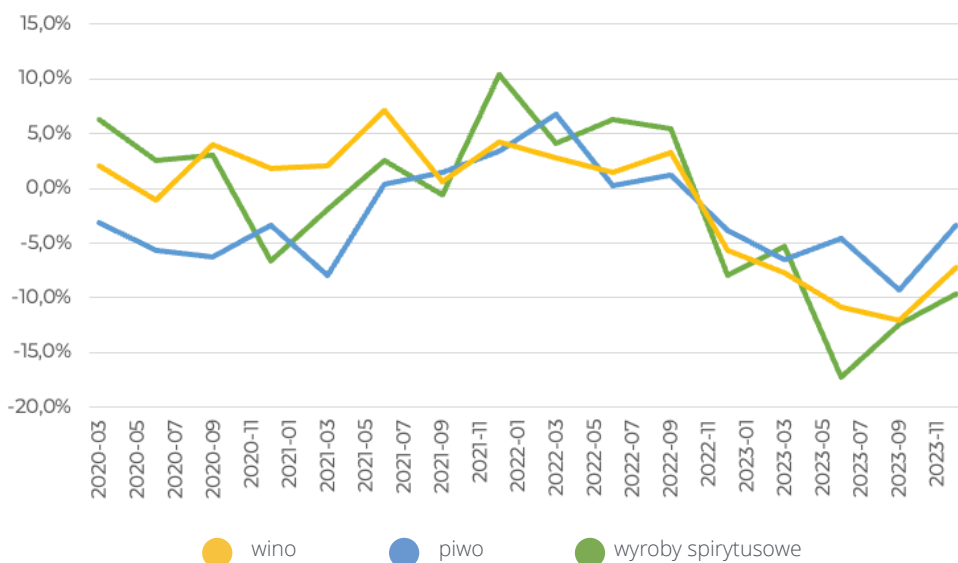
STRUKTURA SPOŻYCIA ALKOHOLU NA MIESZKAŃCA W PRZELICZENIU NA LITRY (100% ALKOHOLU)

ŹRÓDŁO: DO 2022 R. – KCPU, 2023 R. – SZACUNKI WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS

W konsekwencji, wolumen sprzedaży wyrobów spirytusowych zmniejszył się w 2022 r. o 7,9%, do 1,385 mln hektolitrów w przeliczeniu na 100% alkoholu, zaś w 2023 r. o kolejne 9,8%, do poziomu 1,250 mln hektolitrów. W ślad za kurczącym się popytem podążała również podaż. W 2022 r. produkcja wyrobów spirytusowych spadła o 5,4%, a w 2023 r. – aż o 14,7%. Wyniki pozostałych segmentów wyrobów alkoholowych również naznaczone są skutkami trudnej sytuacji rynkowej.

DYNAMIKA WOLUMENU SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH OD 2020 R.

ŹRÓDŁO: OBLICZENIA NA PODSTAWIE DANYCH GUS

Podkreślenia wymaga fakt, iż spadek sprzedaży wyrobów spirytusowych nie jest uwarunkowany wyłącznie trendami w zakresie ich spożycia. Jak pokazują historyczne doświadczenia, systematyczny wzrost obciążeń związanych z podatkiem akcyzowym stanowi bowiem impuls do rozszerzania się szarej strefy. Szacuje się, że stanowi ona od 10% do nawet 25% całkowitej sprzedaży. Rosnący popyt na alkohol nielegalnego pochodzenia generuje nie tylko straty dla budżetu państwa, lecz również stanowi poważne zagrożenie dla zdrowia i życia konsumentów.

Jeśli natomiast chodzi o strukturę rynku według rodzaju alkoholu, najbardziej traci czysta wódka, podczas gdy segment wódek smakowych notuje minimalne straty – choć w perspektywie kolejnych lat wykazuje potencjał wzrostu, w tym również dzięki wdrażanym innowacjom. Whisky pozostaje tym segmentem rynku, który w ujęciu wolumenowym notuje wzrosty, zamiast spadków. Przyczyniają się do tego głównie dobre wyniki sprzedaży whisky amerykańskiej i irlandzkiej. Kategoriami wzrostowymi w ujęciu ilościowym pozostają także rum i gin. Spadki zanotowały natomiast segmenty brandy, koniaków i tequili.

2.

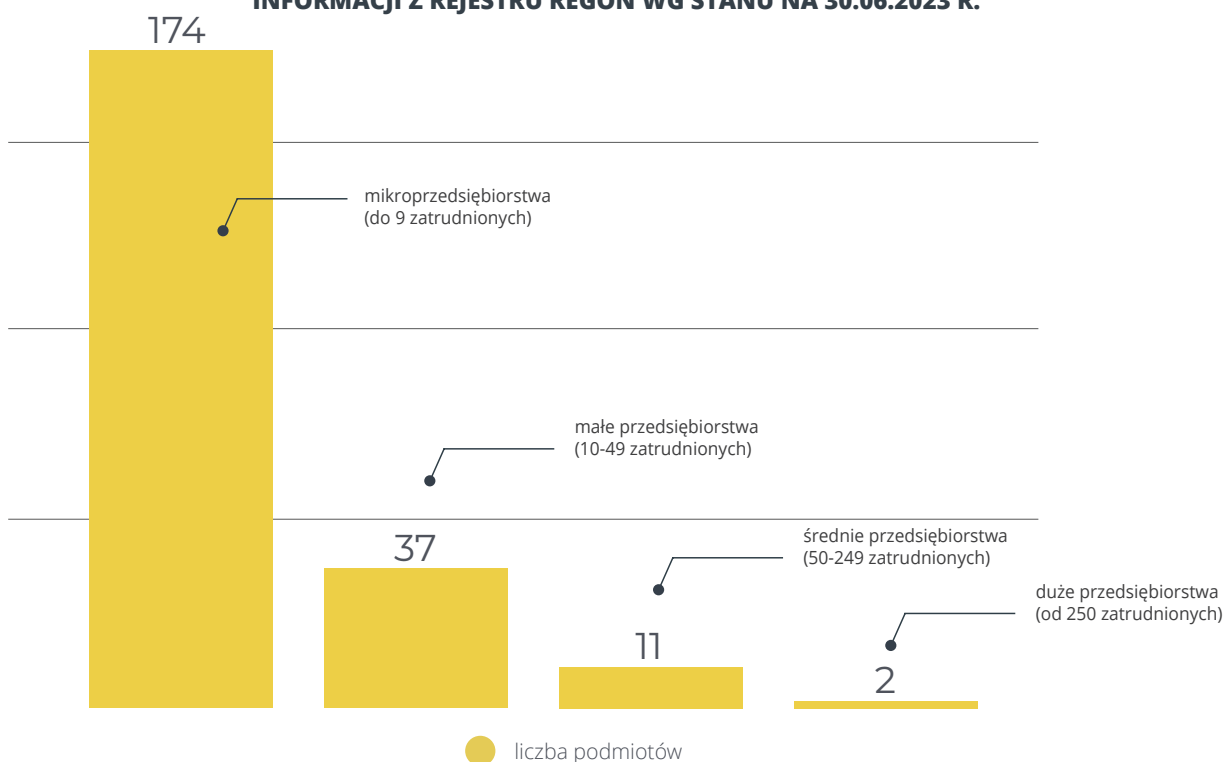
EKONOMICZNE ZNACZENIE PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO DLA POLSKIEJ GOSPODARKI

CHARAKTERYSTYKA RYNKU

Jak wynika z danych z rejestru REGON, według stanu na 30 czerwca 2023 r., działalność w zakresie destylowania, rektyfikowania i mieszania alkoholi (kod PKD 11.01.Z), obejmującą w szczególności produkcję alkoholu etylowego, po przetworzeniu przeznaczonego do spożycia oraz produkcję napojów alkoholowych, takich jak: wódka, whisky, brandy, gin, likiery, itp., deklarowały 224 podmioty. Zgodnie z tymi danymi,

174 firmy zatrudniały do 9 osób (mikroprzedsiębiorstwa), 37 firm od 10 do 49 osób (małe przedsiębiorstwa), 11 firm od 50 do 249 osób (średnie przedsiębiorstwa), zaś 2 firmy – 250 i więcej osób (duże przedsiębiorstwa). Natomiast w zbiorze danych ze sprawozdań F-01/I-01 za 2022 r. występuje 28 jednostek wykazujących analogiczny kod PKD o zatrudnieniu 10 i więcej osób, z czego w 15 jednostkach zatrudnionych jest 50 i więcej osób.

LICZBA PODMIOTÓW PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO WG LICZBY ZATRUDNIONYCH NA PODSTAWIE INFORMACJI Z REJESTRU REGON WG STANU NA 30.06.2023 R.

ŹRÓDŁO: GUS

WPŁYW BRANŻY SPIRYTUSOWEJ NA TWORZENIE PKB

W kontekście analizy ekonomicznej, branża spirytusowa odgrywa znaczącą rolę w gospodarce Polski, przyczyniając się do tworzenia produktu krajowego brutto w wielu aspektach.

PKB, będący miarą wartości wszystkich końcowych dóbr i usług wytworzonych

w kraju, jest kluczowym

wskaźnikiem ekonomicznym,

a branża spirytusowa wnosi do niego wkład bezpośrednio jak i pośrednio.

Bezpośredni wpływ branży spirytusowej na PKB manifestuje się przede wszystkim poprzez wartość wytworzonych dóbr. Polski przemysł spirytusowy, znany z produkcji wysokiej jakości wódek i innych napojów alkoholowych, przyczynia się do wzrostu gospodarczego poprzez tworzenie wartości dodanej, która jest bezpośrednio wliczana do PKB. Uwzględniając wypracowany dochód, zarówno w tej części, która podlegała zatrzymaniu w przedsiębiorstwach lub dystrybucji do właścicieli, w postaci zysku netto oraz do pracowników, w postaci wynagrodzeń, jak również jego część wytransferowaną na rzecz pokrycia zobowiązań finansowych (odsetki), zobowiązań wobec sektora finansów publicznych (podatki) oraz zużycia środków trwałych (amortyzacja), całkowity bezpośredni wkład branży spirytusowej do PKB można określić na poziomie blisko 12,5 mld zł, w 2022 r. Specyficznym dla tej branży jest fakt, iż zdecydowana większość generowanej bezpośrednio wartości dodanej (85%) przechwytywana jest w podatkach przez sektor finansów publicznych, umożliwiając w ten sposób finansowanie szeregu działań i polityk publicznych.

**SZACUNKOWY
BEZPOŚREDNI WPŁYW
BRANŻY SPIRYTUSOWEJ
NA PKB POLSKI**
(kwoty w mln zł,
w cenach rynkowych)

zysk netto	1 034
podatki	10 576
odsetki	191
amortyzacja	169
wynagrodzenia	522

BEZPOŚREDNI WPŁYW NA PKB 12 492

Pośredni wpływ branży spirytusowej na PKB jest równie istotny. Sektor ten generuje popyt na produkty i usługi innych branż, takich jak rolnictwo (dostarczające surowców takich jak zboża, ziemniaki czy kukurydzę), przemysł opakowań, transport i logistyka, a także marketing. Co roku branża spirytusowa zużywa 1,310 mln ton zbóż, w tym 559 tys. ton kukurydzy i 50 tys. ton ziemniaków (IERiGŻ 2021r.) Te powiązania międzygałęziowe stymulują produkcję i zatrudnienie w wielu sektorach gospodarki, co w efekcie przekłada się na wyższy PKB. Dodatkowo, branża spirytusowa ma znaczący wpływ na handel oraz sektor usług, zwłaszcza w obszarze gastronomii i turystyki. W ten sposób, branża spirytusowa przyczynia się do tworzenia PKB nie tylko poprzez bezpośrednią produkcję i sprzedaż, ale również poprzez stymulowanie innych sektorów gospodarki. Dobrze obrazują to szacunki wskazujące, iż popyt generowany przez przemysł spirytusowy na surowce, materiały, półprodukty i energię przyczynia się do tworzenia 1,3 mld zł wartości dodanej w polskiej gospodarce. Ponadto, popyt na usługi, w tym transportowe i logistyczne, odpowiada za kolejne 1,1 mld zł wartości dodanej. Jeszcze większa, w ujęciu wartości bezwzględnych, jest rola branży w generowaniu aktywności ekonomicznej w sektorach, dla których pełni rolę dostawcy – handlu, gdzie generuje 4 mld zł dodatkowej wartości dodanej, oraz gastronomii i zakwaterowaniu, gdzie analogiczna kontrybucja sięga 4,2 mld zł. Łącznie, wartość PKB pośrednio kreowanego przez przemysł spirytusowy wynosi zatem 10,6 mld zł.

Biorąc pod uwagę całkowity bezpośredni i pośredni szacunkowy wpływ branży spirytusowej na tworzenie PKB w polskiej gospodarce, osiągają one razem wartość 23,1 mld zł w 2022 r. Oznacza to, że polski przemysł spirytusowy odpowiada za generowanie ok. 0,75% polskiego PKB. To wielkość porównywalna do wartości dodanej całego polskiego przemysłu chemicznego.

SZACUNKOWY POŚREDNI WPŁYW BRANŻY SPIRYTU- SOWEJ NA PKB (kwoty w mln zł, w cenach rynkowych)	przemysł, rolnictwo, budownictwo	1 189
	energetyka	102
	handel	4 035
	transport, logistyka	284
	gastronomia, hotelarstwo	4 163
	usługi	851
	wartość dodana w branżach kooperujących	10 623
	ŁĄCZNY WPŁYW NA PKB	23 115

BRANŻA SPIRYTUSOWA A RYNEK PRACY

Branża spirytusowa w Polsce, będąca jednym z ważniejszych segmentów gospodarki, odgrywa istotną rolę w tworzeniu miejsc pracy i kształtowaniu rynku pracy. Jak wynika z bazy wskaźników strukturalnych przedsiębiorstw Eurostat, branża spirytusowa w Polsce zatrudnia bezpośrednio 4733 osoby. Zatrudnienie to obejmuje pracowników zaangażowanych w produkcję alkoholu, zarządzanie, sprzedaż, marketing oraz działania badawczo-rozwojowe. W Polsce, branża ta charakteryzuje się wysokim stopniem specjalizacji, wymagającym umiejętności technicznych oraz wiedzy specjalistycznej, co przekłada się na potrzebę stałego kształcenia i rozwoju pracowników.

Miejsca pracy tworzone w branży spirytusowej charakteryzują się różnorodnością – od niżej wykwalifikowanych pozycji w produkcji po wysoko specjalistyczne role w dziedzinach takich jak kontrola jakości, zarządzanie produkcją czy badania i rozwój. Świadczy o tym fakt, iż płace w przemyśle spirytusowym są o 39% wyższe niż średnio w przetwórstwie przemysłowym. Warto podkreślić, że branża ta stawia wysokie wymagania w zakresie przestrzegania norm i standardów bezpieczeństwa, co przekłada się na potrzebę ciągłego szkolenia pracowników i inwestycji w ich rozwój zawodowy. Świadczy o tym m.in. fakt, iż zgodnie z danymi GUS, branża spirytusowa odpowiada za 63% wydatków na szkolenia ogółem wśród producentów alkoholu, wydając na ten cel blisko dwukrotnie więcej niż segment producentów piwa. Ponadto, branża spirytusowa oferuje możliwości kariery na różnych szczeblach zarządzania, co stanowi atrakcyjną ścieżkę rozwoju zawodowego.

Atrakcyjność zatrudnienia

duża różnorodność tworzonych miejsc pracy oraz zarobki w przemyśle spirytusowym średnio o 39% wyższe niż w przetwórstwie przemysłowym

SZACUNKOWY WPŁYW BRANŻY SPIRYTUSOWEJ NA TWORZENIE MIEJSC PRACY W POLSKIEJ GOSPODARCE

branża spirytusowa 4 733

**bezpośrednio tworzone
miejsca pracy 4 733**

przemysł, rolnictwo, budownictwo 8 663

energetyka 359

handel 20 793

transport, logistyka 1 665

gastronomia, hotelarstwo 43 608

usługi 4 112

**pośrednio tworzone
miejsca pracy 79 201**

84 tysiące

liczba łącznie stworzonych miejsc pracy dzięki branży spirytusowej

Pośredni wpływ branży spirytusowej na rynek pracy przejawia się poprzez jej powiązania z innymi sektorami gospodarki, opisanymi szczegółowo w sekcji poświęconej wpływowi przemysłu spirytusowego na tworzenie PKB. W sektorach stricte związanych z dostarczaniem surowców, materiałów czy usług obcych dla branży spirytusowej, dzięki istniejącym więziom kooperacyjnym zatrudnienie znajduje 14,8 tys. osób. Kolejne 20,8 tys. miejsc pracy w handlu jest zapewnianych dzięki obrotowi produktami przemysłu spirytusowego, a w sektorze gastronomiczno-hotelarskim, podtrzymywanych w ten sposób jest 43,6 tys. miejsc pracy.

W ujęciu całościowym, branża spirytusowa tworzy zatem, zgodnie z szacunkami, bezpośrednio i pośrednio prawie 84 tys. miejsc pracy. Na jedno miejsce pracy w polskim przemyśle spirytusowym przypada 17 miejsc pracy tworzonych w branżach kooperujących.

ROLA BRANŻY SPIRYTUSOWEJ W TWORZENIU DOCHODÓW PODATKOWYCH BUDŻETU PAŃSTWA

Branża spirytusowa w Polsce odgrywa znaczącą rolę w generowaniu dochodów podatkowych. Podlega ona kilku formom opodatkowania, które mają bezpośredni wpływ na budżet państwa. Do najważniejszych należą: akcyza, VAT i podatki dochodowe. W przypadku przemysłu spirytusowego zdecydowanie dominującą rolę odgrywa podatek akcyzowy, który w 2022 r. wygenerował wpływy na poziomie 10,5 mld zł. Dane za 2023 r. wskazują jednak na 5,5% spadek wpływów akcyzowych od napojów spirytusowych.

13,5 mld zł

bezpośrednie płatności branży spirytusowej do budżetu państwa

Analiza wkładu branży spirytusowej w dochody budżetowe wymaga uwzględnienia również pośrednich efektów ekonomicznych. Dodatkowe 2,3 mld zł, głównie w VAT, generują branże kooperujące z przemysłem spirytusowym, dzięki stworzonemu przez niego i dzięki niemu popytowi. Łącznie budżet państwa dzięki istnieniu branży spirytusowej generuje zatem 15,8 mld zł. Wartość wpływów podatkowych zapewnianych budżetowi państwa przez przemysł spirytusowy odpowiada 3,4% jego dochodów podatkowych, co podkreśla wagę tej branży dla finansów publicznych. Ponadto, zatrudnienie w branży i powiązane sektory generują dochody z podatku dochodowego i składek na ubezpieczenia społeczne, co również przekłada się na wzrost dochodów sektora finansów publicznych. Zgodnie z opracowanymi szacunkami, przemysł spirytusowy bezpośrednio generuje wpływy do funduszy związanych z ubezpieczeniami społecznymi (Fundusz Ubezpieczeń Społecznych, Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych) na poziomie 148 mln zł rocznie. Natomiast dzięki zatrudnieniu pośrednio generowanemu przez branżę, do funduszy tych trafia kolejne 1,1 mld zł rocznie.

**SZACUNKOWY WPŁYW BRANŻY SPIRYTUSOWEJ NA TWORZENIE
DOCHODÓW SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH W WARUNKACH 2022 R.**
(KWOTY W MLN ZŁ)

	BEZPOŚREDNIO	POŚREDNIO	RAZEM
 VAT	2 873,1	1806	4 679,1
podatek akcyzowy	10 460,9	0,0	10 460,9
CIT	202,1	272	474,1
PIT	24,4	184,8	209,3
ŁĄCZNIE	13 560,6	2 262,7	15 823,3
 FUS	137	1 036,4	1 173,3
FP	10,6	80,2	90,9
FGŚP	0,4	3,3	3,7
ŁĄCZNIE	148	1 119,9	1 267,9
 opłata opakowania			
do 300 ml	376,5	0,0	376,5
składka zdrowotna	33,6	254,4	288
ŁĄCZNIE	410,1	254,4	664,5

14,1 mld zł

bezpośrednie wpływy do
sektora finansów publicznych

3,6 mld zł

pośrednie wpływy do
sektora finansów publicznych

17,7 mld zł

łączne wpływy z branży
spirytusowej do sektora
finansów publicznych

Co więcej, branża spirytusowa przyczynia się również do tworzenia dochodów Narodowego Funduszu Zdrowia, stanowiącego podstawowe źródło finansowania systemu ochrony zdrowia, od którego poziomu zależy dostępność i jakość zapewnianych świadczeń opieki zdrowotnej. Przede wszystkim, branża spirytusowa dostarcza wpływy z tytułu opłaty od sprzedaży napojów alkoholowych w opakowaniach do 300 ml, określonej w art. 9(2) ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, które w 2022 r. wyniosły 377 mln zł.

Dodatkowo, od wynagrodzeń pracowników branży spirytusowej oraz z tytułu miejsc pracy tworzonych dzięki więziom kooperacyjnym z tą branżą, generowanych jest dodatkowo 288 mln zł rocznych wpływów do NFZ. Łącznie zatem przemysł spirytusowy zasila Narodowy Fundusz Zdrowia kwotą 665 mln zł w skali roku.

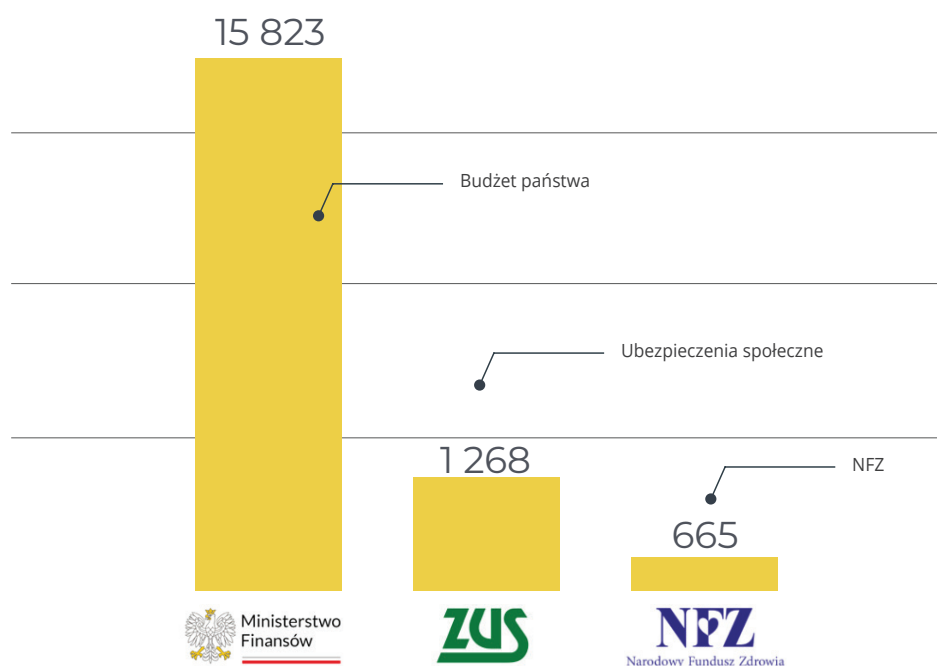
Biorąc pod uwagę całościowy wpływ polskiej branży spirytusowej na dochody sektora finansów publicznych, szacunkowa wartość generowanych przez nią wpływów

sięga 17,7 mld zł.

To więcej niż cały budżet Krakowa, Wrocławia i Gdańska razem wziętych

**STRUKTURA SZACUNKOWYCH DOCHODÓW SEKTORA FINANSÓW PUBLICZNYCH
TWORZONYCH PRZEZ POLSKI PRZEMYSŁ SPIRYTUSOWY W 2022 R. KWOTY W MLN ZŁ**

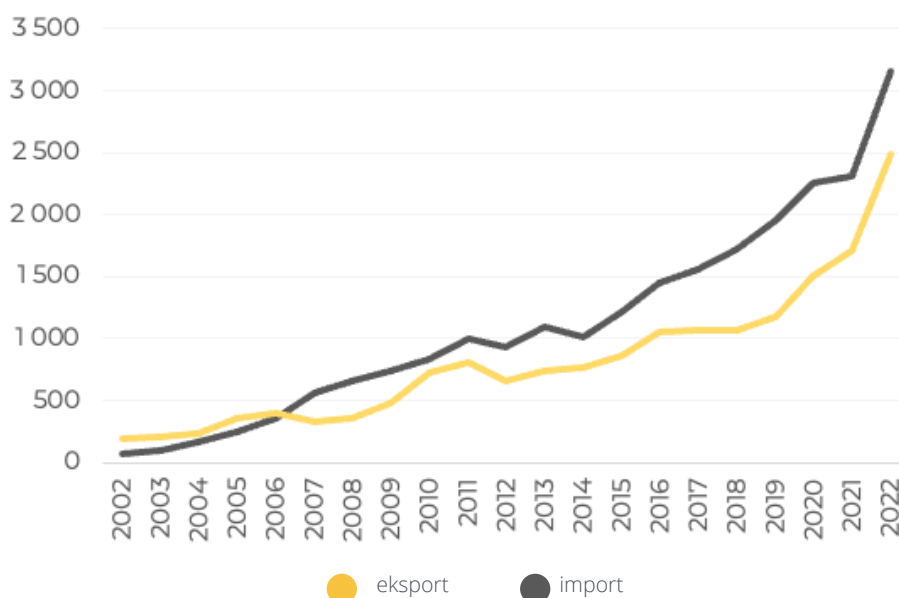
EKSPORT I IMPORT WYROBÓW SPIRYTUSOWYCH

Ostatnie dwie dekady to okres bardzo dynamicznego rozwoju polskiego eksportu wyrobów spirytusowych. O ile w 2002 r. wartość ich eksportu sięgała jedynie 0,2 mld zł, to w 2023 r. osiągnęła poziom 2,2 mld zł – co przekłada się na roczną nominalną stopę wzrostu o 13,1%. Niekwestionowanym hitem eksportowym pozostaje wódka, której sprzedaż dla zagranicznych odbiorców sięgnęła ok. 830 mln zł (193 mln euro). Podbija ona zwłaszcza rynek francuski, gdzie wyeksportowaliśmy jej aż za 91 mln euro, a w dalszej kolejności amerykański z wynikiem na poziomie 20 mln euro.

Wśród ważnych odbiorców należy również wymienić Niemcy, Holandię, Kanadę, Wielką Brytanię, Węgry, Włochy, Turcję, Ukrainę oraz Japonię.

Poza wódką, ważnym polskim produktem eksportowym jest spirytus, a w ostatnich latach dynamicznie rosnąć zaczyna również eksport polskich likierów. W 2022 r. eksport wyrobów spirytusowych wyrażony w złotych wzrósł ogółem aż o 46%, co można wiązać z wykorzystaniem przez polski przemysł spirytusowy dynamicznych zmian na rynkach eksportowych związanych z sankcjami nałożonymi po rosyjskiej inwazji na Ukrainę. W kolejnym roku kontynuowany był trend w zakresie wzrostu eksportu napojów spirytusowych, który wzrósł w ujęciu wartościowym o 8,9%, przy jednoczesnym spadku eksportu spirytusu o 18,4%, który w 2022 r. był najszybciej rosnącą kategorią eksportową.

WYMIANA HANDLOWA POLSKI PRODUKTAMI PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO W MLN ZŁ

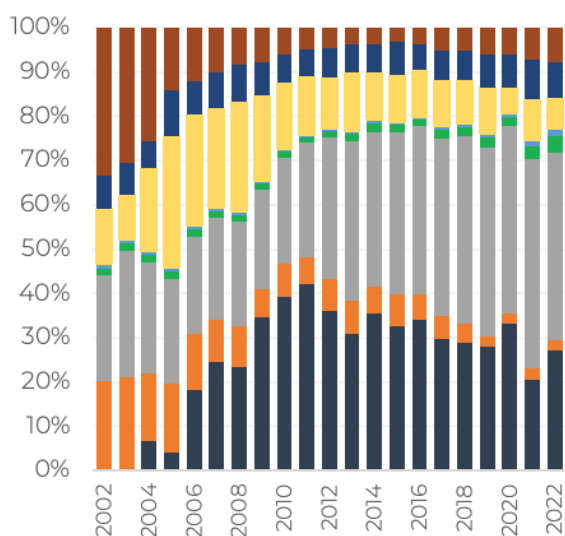
ŹRÓDŁO: GUS

W ujęciu wolumenowym, eksport wyrobów przemysłu spirytusowego jest wręcz większy od ich importu. Utrzymuje się mimo to ujemne saldo wymiany handlowej wyrobami przemysłu spirytusowego, co ma związek z faktem, iż wśród towarów importowanych przeważają alkohole relatywnie droższe od eksportowanej wódki. Wśród towarów importowanych, na przestrzeni ostatnich 10 lat najbardziej rosnącą popularnością cieszą się rum oraz gin, notujące wzrosty o odpowiednio 21,6% oraz 18,8% rocznie. W ujęciu bezwzględnym, zdecydowanym liderem wciąż pozostaje whisky, z importem na poziomie ponad 322 mln euro w 2023 r., co odpowiadało 47% importu ogółem.

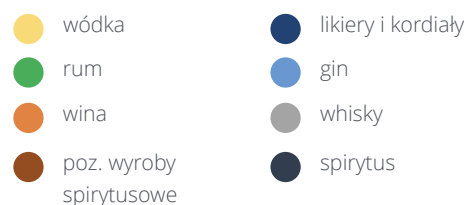
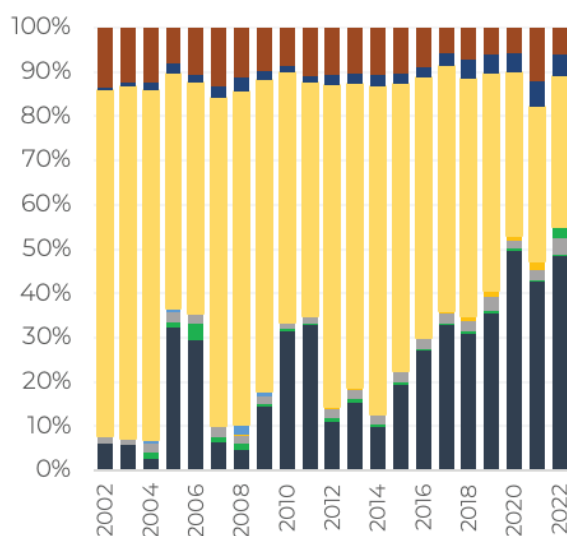
Biorąc pod uwagę powyższe fakty, konieczny jest dalszy rozwój polskiego eksportu, ze szczególnym uwzględnieniem droższych produktów – aby dodatnie saldo wymiany międzynarodowej w zakresie wolumenu przekuć również na nadwyżkę handlową w ujęciu wartościowym. W tym kontekście szczególnie istotne jest jak najlepsze wykorzystanie możliwości stwarzanych przez wycofanie rosyjskiej wódki z rynków europejskich oraz potencjał budowy marki polskich alkoholi mocnych jako wyrobów wysokiej jakości, stanowiących wizytówkę wyróżniającą Polskę za granicą.

STRUKTURA IMPORTU I EKSPORTU WYROBÓW PRZEMYSŁU SPIRYTUSOWEGO

Import

Eksport

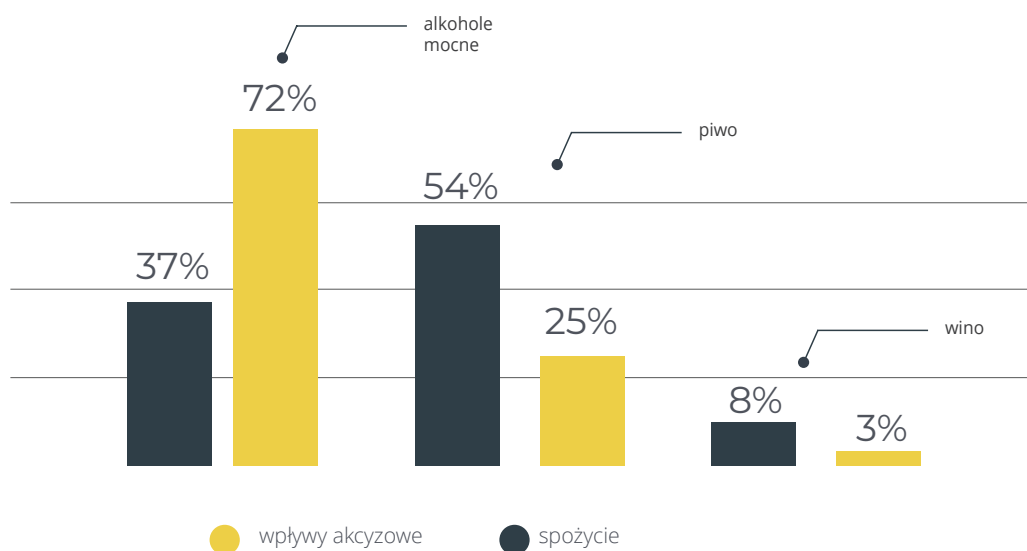
3.

UWARUNKOWANIA PRAWNE FUNKCJONOWANIA BRANŻY SPIRYTUSOWEJ W POLSCE

Branża spirytusowa należy do najbardziej regulowanych branż gospodarki. Przepisy prawa nakładają bowiem na przedsiębiorców w tej branży liczne i wymagające obowiązki oraz obciążenia fiskalne. Szeroko rozumiana branża spirytusowa podlega ścisłej regulacji w całym łańcuchu dostaw, począwszy od produkcji alkoholu etylowego po warunki sprzedaży wyrobów spirytusowych konsumentom.

SPOŻYCIE NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH A WPŁYWY Z TYTUŁU AKCZYZY

ŹRÓDŁO: MINISTERSTWO FINANSÓW, KCPU 2022 R.

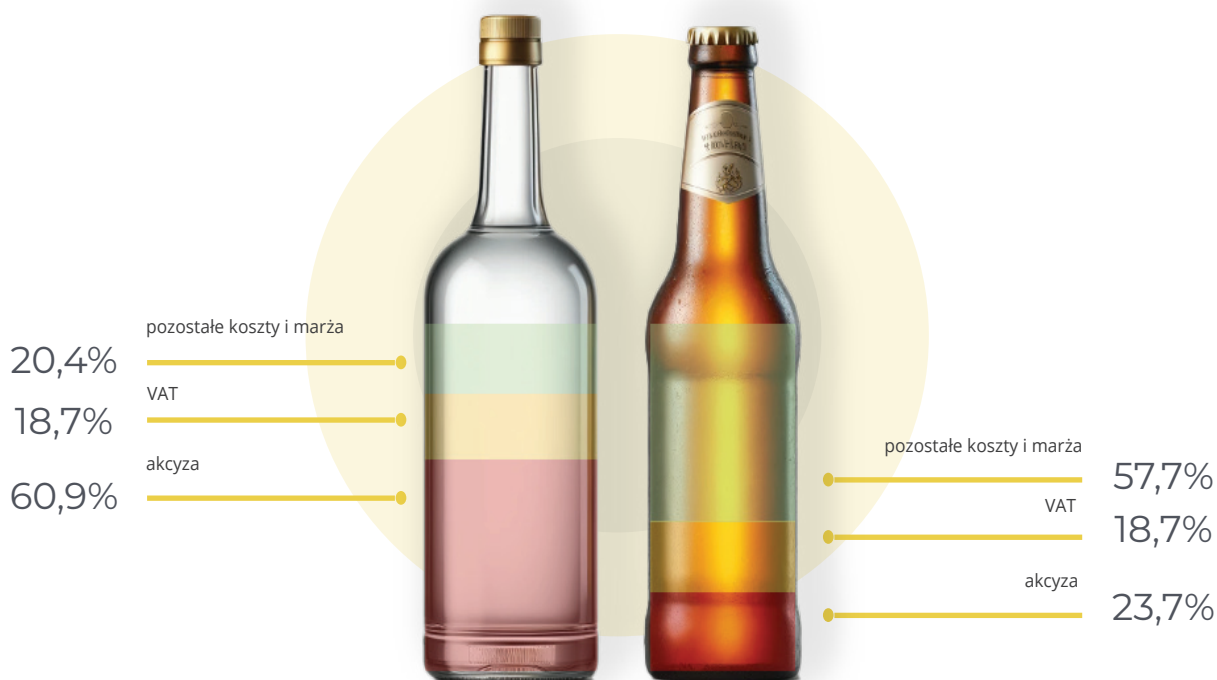
OPODATKOWANIE NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH

Bardzo duży wpływ na sytuację branży napojów spirytusowych ma opodatkowanie tych wyrobów podatkiem akcyzowym. Wśród kategorii wyrobów alkoholowych obecnych na polskim rynku, napoje spirytusowe są najwyżej opodatkowane. W 2023 r. z akcyzy na wyroby spirytusowe wygenerowano dochody podatkowe budżetu państwa na poziomie 9,9 mld zł, podczas gdy w analogicznym okresie z akcyzy na piwo uzyskano 3,7 mld zł, a z akcyzy na wino – 0,5 mld zł. Jest to tym bardziej wyraźna dysproporcja, biorąc pod uwagę, że najbardziej konsumowanym napojem alkoholowym w Polsce jest piwo, którego spożycie jest najwyższe również w przeliczeniu na czysty alkohol etylowy. Opierając się na danych GUS oraz KCPU można szacować spożycie czystego alkoholu w Polsce na poziomie 173 mln litrów z piwa, 118 mln litrów z wyrobów spirytusowych oraz 26 mln litrów z wina. Innymi słowy, choć wyroby spirytusowe stanowią ok. 37% całkowitego spożycia alkoholu w Polsce, odpowiadają one jednocześnie aż za ok. 72% wpływów z tytułu opodatkowania alkoholu akcyzą. Piwo odpowiada za 54% spożywanego alkoholu, natomiast zaledwie za 25% wpływów akcyzowych.

Istniejące dysproporcje w opodatkowaniu poszczególnych rodzajów wyrobów alkoholowych stają się jeszcze wyraźniej widoczne w przypadku porównania opodatkowania przypadającego na jedną butelkę napojów alkoholowych poszczególnych rodzajów. W przypadku wódki czystej, w półlitrowej butelce wódki o zawartości alkoholu 40%, kosztującej 25 zł – akcyza wynosi 15,22 zł, zaś VAT to 4,67 zł, czyli podatki odpowiadają za 80% ceny. Oznacza to, że jedynie 20% ceny wódki stanowią koszty produkcji i dystrybucji oraz marże doliczane w całym łańcuchu wartości. Podczas gdy w półlitrowej butelce 5,5% piwa za 3 zł, akcyza to 0,71 zł, zaś VAT 0,56 zł. Oznacza to, że podatki stanowią łącznie jedynie 42% ceny piwa.

Dodatkowo napoje alkoholowe w opakowaniach do 300 ml, czyli de facto napoje spirytusowe w małych formatach są objęte opłatą w wysokości 25 zł za litr czystego alkoholu.

PORÓWNANIE UDZIAŁU OPODATKOWANIA W POSZCZEGÓLNYCH RODZAJACH NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

ŹRÓDŁO: OBLICZENIA WŁASNE NA PODSTAWIE DANYCH GUS I MINISTERSTWA FINANSÓW W 2023 R.

Podatek akcyzowy od napojów alkoholowych jest podatkiem zharmonizowanym w prawie unijnym, tj. w dyrektywie Rady 92/83/EWG z 19 października 1992 r. w sprawie harmonizacji struktury podatków akcyzowych od alkoholu i napojów alkoholowych (Dz. Urz. L 316 z 31.10.1992 r., s. 21, z późn. zm.) oraz w dyrektywie Rady 92/84/EWG z 19 października 1992 r. w sprawie zbliżenia stawek podatku akcyzowego dla alkoholu i napojów alkoholowych (Dz. Urz. L z 31.10.1992r., str. 29). Z tego względu polski ustawodawca nie dysponuje pełną swobodą określania struktury i stawek podatku akcyzowego od napojów alkoholowych. Zgodnie z przepisami Dyrektywy, podstawą opodatkowania wina oraz produktów pośrednich są hektolitry wyrobu gotowego, zaś w przypadku wyrobów spirytusowych – hektolitr czystego alkoholu zawartego w produktach. Natomiast w odniesieniu do piwa, państwa członkowskie UE mają możliwość określenia jako podstawę wymiaru hektolitr na 1% czystego alkoholu lub hektolitr na 1 stopień Plato (to drugie rozwiązanie stosowane jest obecnie w Polsce). Dopuszczenie możliwości ustalania podatku akcyzowego na piwo w relacji do liczby stopni Plato stanowi usankcjonowanie historycznych regulacji funkcjonujących w niektórych państwach Unii Europejskiej. Jednak z punktu widzenia przejrzystości systemu oraz potrzeby redukcji dysproporcji

w poziomie opodatkowania alkoholu zawartego w różnych rodzajach produktów, zasadne byłoby wprowadzenie w Polsce opodatkowania opartego na procentowej zawartości alkoholu w piwie.

Akcyzą obciążone są wszelkie wyroby o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 1,2% objętości, objęte pozycjami CN 2207 i 2208, nawet jeżeli są to wyroby stanowiące część wyrobu należącego do innego działu Nomenklatury Scalonej, wyroby objęte pozycjami CN 2204, 2205 i 2206 00, o rzeczywistej objętościowej mocy alkoholu przekraczającej 22% objętości oraz napoje zawierające rozcieńczony lub nierozcieńczony alkohol etylowy. Należy wspomnieć, że produkcja wyrobów spirytusowych jest jedynym segmentem branży produkcji alkoholu, w której opodatkowaniu akcyzą podlegają również ubytki produkcyjne. Podstawą opodatkowania akcyzą napojów spirytusowych jest liczba hektolitrów alkoholu etylowego 100% vol. w temperaturze 20°C zawartego w gotowym wyrobie. Innymi słowy akcyzą nie jest opodatkowany gotowy wyrób jako taki, ale zawarty w nim alkohol etylowy. W roku 2024 stawka akcyzy od alkoholu etylowego wynosi 7610,00 zł od 1 hektolitra alkoholu etylowego 100% vol. zawartego w gotowym wyrobie. W przyszłym roku stawka wzrośnie do 7991,00 zł od 1 hektolitra alkoholu etylowego 100% vol. i będzie rosła w kolejnych latach do 8391,00 zł w 2026 r. i do 8811,00 zł. w 2027 r. Ze stawki akcyzy obniżonej o połowę mogą korzystać małe gorzelnie, czyli gorzelnie, które są prawnie i ekonomicznie niezależne od innych gorzeln, nie produkują alkoholu etylowego na podstawie licencji uzyskanych od innych przedsiębiorców, a wielkość jej produkcji alkoholu etylowego w poprzednim roku kalendarzowym nie przekroczyła 10 hektolitrów 100% vol. Tak obniżona stawka akcyzy ma zastosowanie także do alkoholu etylowego wyprodukowanego z owoców dostarczanych im przez producentów owoców pochodzących z ich upraw.

Podleganie obowiązkowi zapłaty podatku akcyzowego wiąże się z podleganiem licznym i złożonym obowiązkom administracyjnym. Wśród nich należy wymienić w szczególności obowiązek uzyskania stosownych zezwoleń takich jak zezwolenie na prowadzenie składu podatkowego oraz obowiązek prowadzenia ewidencji składu podatkowego, ewidencji banderol głównie wśród przedsiębiorstw produkujących, importujących oraz wewnątrzspółnotowo nabywających wyroby spirytusowe.

Dodatkowo producenci napojów spirytusowych są zobowiązani do oznaczania swoich wyrobów znakami akcyzy w formie banderol, które z uwagi na formę ich produkcji – na płachcie, muszą być aplikowane na szyjkę butelki przy pomocy kleju. Ten archaiczny sposób aplikacji jest pracochłonny i czasochłonny. Producenci piwa są całkowicie zwolnieni z tego obowiązku, natomiast od 1 lipca 2021 r. obowiązują nowe banderole winiarskie, które są łatwe w aplikacji – produkowane na rolce z klejem i mogą być aplikowane poza szyjką butelki, co sprawia, że są również bardziej estetyczne.

Wzrost stawek akcyzy od 2022 do 2027 r. jest uwarunkowany przepisami nowelizacji ustawy o podatku akcyzowym, wprowadzającymi tzw. mapę drogową akcyzy, w ramach której stawki na wyroby alkoholowe są corocznie podnoszone o 5%. Uwzględniając planowane w kolejnych latach podwyżki podatku akcyzowego, skumulowany wzrost akcyzy w latach 2007-2027 w przypadku wyrobów spirytusowych wyniesie 94% i będzie wyższy niż w przypadku wina (wzrost o 80%) oraz piwa (wzrost o 76%).

EWOLUCJA STAWEK AKCYZY NA WYROBY ALKOHOLOWE W LATACH 2007-2027 (W PRZELICZENIU NA 1 LITR CZYSTEGO ALKOHOLU W PRODUKCIE)

ROK	PIWO	WYROBY SPIRYTUSOWE	WINO
2007	13,82 Zł	45,50 Zł	12,32 Zł
2008	13,82 Zł	45,50 Zł	12,32 Zł
2009	15,70 Zł	46,90 Zł	14,31 Zł
2010	15,70 Zł	46,90 Zł	14,31 Zł
2011	15,70 Zł	46,90 Zł	14,31 Zł
2012	15,70 Zł	46,90 Zł	14,31 Zł
2013	15,70 Zł	46,90 Zł	14,31 Zł
2014	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2015	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2016	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2017	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2018	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2019	15,70 Zł	57,04 Zł	14,31 Zł
2020	17,27 Zł	62,75 Zł	15,76 Zł
2021	17,27 Zł	62,75 Zł	15,76 Zł
2022	19,00 Zł	69,03 Zł	17,30 Zł
2023	19,95 Zł	72,48 Zł	18,21 Zł
2024	20,95 Zł	76,10 Zł	19,11 Zł
2025	22,00 Zł	79,91 Zł	20,11 Zł
2026	23,11 Zł	83,91 Zł	21,10 Zł
2027	24,26 Zł	88,11 Zł	22,19 Zł

wzrost
podatków
akcyzowych

REKLAMA NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH

Przepisy polskiego prawa przewidują zakaz publicznej reklamy i promocji napojów alkoholowych, oprócz reklamy piwa, która jest dopuszczalna w szerokim zakresie. Różne traktowanie prawne reklamy piwa oraz pozostałych napojów alkoholowych budzi istotne wątpliwości z punktu widzenia konstytucyjnej zasady równości, czego nie da się uzasadnić koniecznością realizacji celów związanych z ochroną zdrowia. Podobnie jak w przypadku akcyzy, dodatkowe wątpliwości budzi korzystniejsze uregulowanie reklamy i promocji piwa względem napojów spirytusowych o porównywalnej lub niższej zawartości alkoholu (prawo dopuszcza bowiem reklamę piwa o mocy np. 10% i jednocześnie zakazuje reklamy napoju spirytusowego zawierającego np. 5% alkoholu lub cydru o zawartości alkoholu 4,5%).

OBRÓT NAPOJAMI SPIRYTUSOWYMI

Dla rozwoju branży spirytusowej kluczowe znaczenie ma ustawa z 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2023 r. poz. 165, z późn. zm.). Ogólnym celem ustawy jest ograniczanie spożycia napojów alkoholowych oraz zmiana struktury ich spożycia. Jednym ze sposobów kształtowania polityki społecznej jest ograniczenie dostępności alkoholu. W ustawie przewidziany jest nawet przepis, który zawiera wytyczną dla ustawodawcy, którą powinien kierować się przy przyjmowaniu innych ustaw. Mianowicie, akty prawne wpływające na strukturę cen napojów alkoholowych powinny służyć ograniczaniu spożycia tych napojów oraz zmianie struktury ich spożycia na rzecz napojów o niskiej zawartości procentowej alkoholu. W Polsce ten zapis jest interpretowany jako sprzyjający konsumpcji piwa, natomiast produkty o niskiej zawartości alkoholu są w każdej kategorii, jak np. cydr, perry czy RTD – gotowe do spożycia koktajle na bazie alkoholi mocnych. Ustawa niezwykle rygorystycznie reguluje obrót napojami spirytusowymi o zawartości alkoholu powyżej 18%. Poniżej przedstawiono rozwiązania najważniejsze z perspektywy branży napojów spirytusowych.

OBRÓT HURTOWY NAPOJAMI SPIRYTUSOWYMI

Zezwolenia ministra właściwego do spraw gospodarki (obecnie Ministra Rozwoju i Technologii) w pierwszej kolejności wymaga obrót hurtowy napojami o alkoholowymi o zawartości powyżej 18% alkoholu. Obrót hurtowy można wykonywać tylko w imieniu własnym. Do uzyskania zezwolenia obowiązani są także producenci, którzy zbywają swoje wyroby sprzedawcom detalicznym. Należy zauważyć, że zezwolenie na obrót hurtowy wydawane jest co najwyżej na jeden rok. W zezwoleniu minister określa limit obrotu tymi napojami. Limit obrotu takimi napojami alkoholowymi dla jednego podmiotu rocznie wynosi co najmniej 250 tys. litrów 100 % alkoholu rocznie. Zmiany zezwolenia wymaga także podniesienie limitu. Należy dodać, że zezwolenie podlega opłacie w zależności od zgłoszonej we wniosku liczby litrów napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu, przy czym za 250 tys. litrów pobierana jest opłata w wysokości 22 500 zł. Opłata w wysokości aż 50% opłaty od pierwotnego zezwolenia pobierana jest od decyzji wprowadzającej nowe miejsca prowadzenia działalności gospodarczej. Dodatkowej opłacie w wysokości 25 zł za każdy pełny litr 100 % alkoholu podlega sprzedaż alkoholu sprzedawcom detalicznym napojów w opakowaniach jednostkowych o ilości nominalnej napoju nieprzekraczającej 300 ml.

Ustawa wyraźnie wskazuje, że przedsiębiorcy mogą sprzedawać napoje alkoholowe wyłącznie wymienione w zezwoleniu oraz wyłącznie przedsiębiorcom posiadającym zezwolenie na obrót hurtowy lub sprzedaż detaliczną takich napojów. Również zaopatrywać mogą się tylko u przedsiębiorców posiadających zezwolenie. Naturalnie, przedmiotem obrotu mogą być tylko napoje alkoholowe oznaczone znakami akcyzy, jeżeli podlegają banderolowaniu. Innym wymogiem jest obowiązek wskazania we wniosku o wydanie zezwolenia magazynów stacjonarnych, o ile przedsiębiorca z nich korzysta.

SPRZEDAŻ DETALICZNA NAPOJÓW SPIRYTUSOWYCH ZGODNIE Z USTAWĄ Z 1982 R.

Zezwolenia wymaga nie tylko obrót hurtowy, ale także sprzedaż detaliczna napojami alkoholowymi o zawartości alkoholu powyżej 18%. Zgodnie z przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, zezwolenie na sprzedaż detaliczną wydaje wójt (burmistrz, prezydent miasta) właściwy ze względu na lokalizację punktu sprzedaży. We wniosku należy wskazać adres punktu sprzedaży napojów alkoholowych, a jeżeli przedsiębiorca posługuje się magazynem, także adres tego magazynu. Ponadto, konieczne jest przedstawienie decyzji państwowego inspektora sanitarnego o zatwierdzeniu zakładu, czyli punktu sprzedaży, zgodnie z ustawą o bezpieczeństwie żywności i żywienia. Przedsiębiorca prowadzący sprzedaż detaliczną może zaopatrywać się w napoje spirytusowe wyłącznie u przedsiębiorców posiadających stosowne zezwolenie na sprzedaż hurtową. Tak samo jak hurtownik, także detalista nie może zlecać sprzedaży innemu podmiotowi. Zezwolenia wydaje się na okres nie krótszy niż 4 lata, a w przypadku sprzedaży napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży nie krótszy niż 2 lata. Ustawa szczegółowo reguluje także przesłanki cofnięcia zezwolenia. Przedsiębiorca może stracić zezwolenie m.in.: gdy dwukrotnie w ciągu 6 miesięcy nie zawiadomi właściwych organów (przede wszystkim policji) o zakłóceniu porządku publicznego w związku ze sprzedażą napojów alkoholowych w prowadzonym przez siebie punkcie lub popełnienia przestępstwa w celu osiągnięcia korzyści majątkowej przez osobę odpowiedzialną za działalność przedsiębiorcy posiadającego zezwolenie. Po cofnięciu zezwolenia, o kolejne zezwolenie można ubiegać się dopiero po upływie 3 lat od daty cofnięcia. Zezwolenie wygasa natomiast m.in. w razie zmiany składu osobowego spółników spółki cywilnej.

Przed wydaniem zezwolenia detalicznego na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu pobierana jest nadto opłata na rzecz gminy w wysokości 2100 zł. Oddzielna opłata „za korzystanie z zezwolenia” jest pobierana w kolejnych latach prowadzenia działalności. Ta opłata również wynosi 2100 zł, chyba że wartość sprzedanych napojów przekroczyła 77.000 zł. W takim przypadku pobierana jest opłata w wysokości 2,7% wartości sprzedaży tych napojów. Szczególnie rygorystycznym ograniczeniem dotyczącym branżę napojów spirytusowych jest zakaz ich reklamy.

SPOSÓB SPRZEDAŻY DETALICZNEJ ZGODNIE Z USTAWĄ

Ustawa z 1982 r. przewiduje rozbudowane regulacje dotyczące sprzedaży detalicznej. Przede wszystkim, w każdej gminie liczba zezwoleń jest ustalana odrębnie dla poszczególnych rodzajów napojów (wg zawartości alkoholu) oraz sprzedaż napojów przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza tym miejscem. Co więcej, rada gminy ustala zasady sytuowania miejsc sprzedaży i podawania tych napojów. Kolejnym ograniczeniem może być wprowadzenie gminnych zakazów sprzedaży napojów w godzinach wieczornych i nocnych (od 22 do 6). Jest jasne, że te ograniczenia służą ograniczeniu dostępności alkoholu do natychmiastowej konsumpcji. Nie może być jednak wątpliwości, że te regulacje w żaden sposób nie ingerują w czas i ilość jednorazowo spożywanych napojów. Oczywisty cel ma zakaz sprzedaży alkoholu osobom do lat 18 oraz uprawnienie sprzedającego żądania okazania dokumentu stwierdzającego wiek nabywcy. Przepisy ustawy obejmują jednak tylko sam akt sprzedaży, w tym wydania napojów. Kwestię udostępnienia napojów alkoholowych młodzieży i dzieciom reguluje natomiast przepis art. 208 Kodeksu karnego, który penalizuje karą grzywny, ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do lat 2 wszystkich, którzy rozpiją małoletniego, dostarczając mu napoju alkoholowego, ułatwiając jego spożycie lub nakłaniając go do spożycia takiego napoju. Przepis Kodeksu karnego nie jest zatem adresowany tylko do sprzedawców, ale do wszystkich, którzy dopuszczają się opisanego w nim czynu.

Ustawa stanowi, że napoje spirytusowe mogą być sprzedawane w określonych rodzajach placówek: sklepach branżowych ze sprzedażą napojów alkoholowych, wydzielonych stoiskach w samoobsługowych placówkach handlowych o powierzchni sprzedażowej powyżej 200 m² oraz placówkach handlowych, w których sprzedawca prowadzi bezpośrednią sprzedaż napojów alkoholowych. Jest jasne, że podstawowy sens tego przepisu wskazuje ostatni punkt, który akcentuje prowadzenie „bezpośredniej” sprzedaży napojów alkoholowych. Ten przepis interpretowany przez organy władzy publicznej jako zakaz sprzedaży zdalnej. Oceniając te przepisy należy zwrócić uwagę, że wspomniane

regulacje zostały po raz pierwszy przyjęte jeszcze w 2001 r., a więc w zupełnie innych realiach społecznych, gospodarczych i technologicznych (ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, ustawy o radiofonii i telewizji oraz ustawy o opłacie skarbowej, Dz.U. 2001 nr 60 poz. 610). W tamtym okresie zamożność polskiego społeczeństwa była wyraźnie niższa, usługi doręczania przesyłek dla osób prywatnych (także ze względu na regulacje prawa pocztowego przed akcesją do Unii Europejskiej) były właściwie niedostępne, a nadto nie było możliwości technologicznych, które przyniosła epoka Internetu. Przemiany handlu detalicznego w kierunku wzrostu znaczenia i popularności handlu elektronicznego przyspieszyły zwłaszcza w ostatnich latach, m.in. wskutek pandemii koronawirusa i postępu w dziedzinie uwierzytelniania i płatności online.

W tym kontekście należy zwrócić uwagę na wyrok WSA w Krakowie z 8 sierpnia 2018 r. (sygn. III SA/Kr 493/18). W tym wyroku sąd trafnie zwrócił uwagę na poważną wadę obecnego stanu prawnego. Zdaniem sądu „Skorowustawiewychowaniuwtrzeźwościiprzeciwdziałaniualkoholizmowi brak jest wyraźnego zakazu sprzedaży przez Internet, to nie można go wyprowadzaćcelówizasadtejustawy,boniewynikaznich,żewłaśnieowecele w postaci ograniczenia dostępności do napojów alkoholowych obejmowały ten rodzaj sprzedaży”. WSA w Krakowie słusznie przy tym konkluduje, że „ustawa ta jest zupełnie niedostosowana do obecnych realiów rynkowych, co powinno być postulatem de lege ferenda do jej zmian w tym zakresie”. Brak wyraźnego uregulowania sprzedaży elektronicznej sprawia, że obecna ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi jest anachroniczna i nie odpowiada potrzebom współczesnego obrotu i zachowaniem współczesnych konsumentów, zwłaszcza konsumentów asortymentu niszowego i premium.

BRAK UREGULOWANIA SPRZEDAŻY NAPOJÓW ALKOHOLOWYCH PRZEZ INTERNET

Polska powinna rozważyć formalne uregulowanie sprzedaży alkoholu przez Internet, aby skutecznie zabezpieczyć przed potencjalnym ryzykiem sprzedaży i dostawy alkoholu osobom nieletnim. Polski rynek alkoholowy jest już nasycony, a regulacja sprzedaży napojów alkoholowych online nie zwiększy liczby sklepów ogółem, lecz jedynie przeniesie część sprzedaży z tradycyjnych sklepów do kanałów internetowych. Sprzedaż alkoholu przez Internet oferuje znaczący potencjał dla wdrożenia cyfrowych rozwiązań, umożliwiających identyfikację tożsamości i wieku kupującego. Systemy tego typu są już stosowane w wielu krajach, co podkreśla potrzebę opracowania i implementacji podobnych rozwiązań w Polsce.

W większości krajów UE sprzedaż alkoholu przez Internet jest prawnie uregulowana. Francja, Hiszpania, Niemcy, Szwecja, Wielka Brytania, Włochy oraz kraje sąsiadujące z Polską już wdrożyły takie regulacje

Polska pozostaje jedynym krajem w UE bez odpowiednich przepisów w tej kwestii. Brak regulacji prawnych i efektywnych mechanizmów powoduje, że sprzedaż alkoholu online w Polsce nie jest popularna. Jednoznaczne przepisy dostosowane do współczesnych realiów pozwoliłyby na bezpieczną sprzedaż alkoholu przez Internet, ograniczając dostęp nieletnich do tych produktów.

Wprowadzenie sprzedaży alkoholu online w Polsce wymagałoby zastosowania bezpiecznych mechanizmów weryfikacji wieku kupującego. Aktualnie dostępne technologie umożliwiają takie weryfikacje, zapewniając bezpieczne przekazywanie danych potwierdzających pełnoletność. Proponowane mechanizmy weryfikacji obejmują dokument z warstwą cyfrową (smartfon z funkcją NFC i aplikacją eDo App, komputer z czytnikiem NFC oraz oprogramowanie do e-dowodu), platformę Moje ID, Profil Zaufany, kwalifikowany podpis elektroniczny oraz m-weryfikator (skanowanie kodu QR mDowód, mPrawo jazdy, mLegitymacja studencka). Przedstawione metody weryfikacji użytkownika są elastyczne i gotowe do natychmiastowego zastosowania, wspierając kontrolowaną i bezpieczną sprzedaż alkoholu osobom pełnoletnim przez Internet. Integracja tych rozwiązań z komercyjnymi platformami handlowymi umożliwia bezpieczną realizację transakcji i dostawy.

Proponowane mechanizmy weryfikacji opierają się głównie na numerze PESEL, którego przetwarzanie jest zgodne z przepisami RODO (art. 5 ust. 1 RODO). Zidentyfikowane mechanizmy mogą skutecznie zapewnić weryfikację wieku i tożsamości kupującego, często przewyższając skuteczność weryfikacji stosowanej w sprzedaży stacjonarnej, zarówno na etapie transakcji, jak i dostawy zamówionych produktów alkoholowych.

W przypadku wdrożenia tych rozwiązań, rolą firm zajmujących się sprzedażą alkoholi mocnych przez Internet powinno być zaangażowanie się w działania edukacyjne, a także systematyczne monitorowanie przestrzegania przepisów dotyczących sprzedaży alkoholu nieletnim oraz raportowanie wszelkich incydentów związane z naruszeniem tych regulacji. Branża jest otwarta na inwestowanie w innowacyjne rozwiązania technologiczne umożliwiające skuteczną weryfikację wieku i tożsamości kupujących online oraz zapobiegające nielegalnej sprzedaży alkoholu nieletnim. Współpraca z instytucjami i podmiotami zagranicznymi pozwala na wykorzystanie najlepszych praktyk stosowanych w innych krajach, dotyczących zapewnienia bezpieczeństwa nieletnich w obszarze sprzedaży alkoholu przez Internet.

4.

BRANŻA SPIRYTUSOWA W OBSZARZE SPOŁECZNEJ ODPOWIEDZIALNOŚCI BIZNESU

Świadomość Polaków na temat odpowiedzialnej konsumpcji alkoholu stale rośnie. Pod względem spożycia czystego alkoholu jesteśmy na 17. miejscu na liście 43 europejskich krajów¹.

Od ponad dekady spożycie per capita utrzymuje się na tym samym poziomie ok 9,5 l czystego alkoholu². Aż 77,7% Polaków spożywa alkohol odpowiedzialnie³.

Natomiast edukacja jest dla nas najważniejsza. Aż 60% Polaków uważa, że właśnie edukacja, a nie restrykcje, to właściwy sposób na walkę nieodpowiedzialnym i szkodliwym spożyciem napojów alkoholowych⁴.

Pozytywne trendy są widoczne w statystykach dotyczących pijanych kierowców, kobiet w ciąży oraz młodzieży. Statystyki policyjne wskazują na systematyczny spadek liczby wypadków drogowych z udziałem nietrzeźwych użytkowników dróg. O ile jeszcze w 2002 r. odnotowano aż 7801 takich zdarzeń, to w 2023 r. liczba ta zmalała do 2074. Jednocześnie, obserwujemy spadek spożycia alkoholu wśród polskiej młodzieży. Spadek intensywnej i ryzykownej konsumpcji, co jest pozytywnym sygnałem stopniowej zmiany nawyków w tej grupie wiekowej⁵. Te pozytywne trendy, to wypadkowa zmian w prawie, a także skutecznie prowadzonych kampanii edukacyjnych, jak zrealizowane przez ZP PPS kampanie „Piłeś nie jedź”, czy „Lepszy start dla Twojego dziecka”.

¹WHO „GLOBAL STATUS REPORT ON ALCOHOL AND HEALTH 2018”

²DANE KCPU

³[HTTPS://WWW.PARPA.PL/IMAGES/WZORYKONSUMPCJI_2020.PDF](https://www.parpa.pl/images/wzorykonsumpcji_2020.pdf)

⁴RAPORT RAHRA SEAS 2017 R.

⁵ESPAD 2019

Od 2016 r, Związek prowadzi wszelkie działania edukacyjne pod parasolem „Alkohol. Zawsze odpowiedzialnie”. Punktem wyjściowym dla tej kampanii było badanie opinii i raport „Czego Polacy o alkoholu nie wiedzą?”, który pokazał, że Polacy nie mają świadomości na temat zawartości alkoholu w poszczególnych napojach alkoholowych. Napoje oceniamy przez pryzmat stereotypów – zarówno tych pozytywnych (najczęściej piwo i wino), jak i negatywnych (najczęściej wódka). Obecnie największym wyzwaniem jest to, by nie mylić przekonania o słabym działaniu alkoholu w napojach z jego niską zawartością procentową z tym, ile faktycznie czystego alkoholu jest w standardowej porcji danego napoju. Z drugiej strony przekaz reklamowy towarzyszący piwu może być tu jednym ze źródeł skojarzeń i stereotypów wokół alkoholi, np. że picie piwa związane jest z chwilami relaksu, spokojem, wyciszeniem itp. Jednak wypicie małego piwa czy kieliszka wódki powoduje, że spożywamy podobną ilość alkoholu.

10 gramów czystego alkoholu to:

Proste równanie – ten sam alkohol, takie samo traktowanie.
Zawsze odpowiedzialnie. pijodpowiedzialnie.pl

Głównym przekazem kampanii „Alkohol. Zawsze odpowiedzialnie” jest stwierdzenie, że piwo, wino, wódka czy whisky zawierają ten sam alkohol etylowy. Każdy z tych napojów powinien być spożywany odpowiedzialnie i z umiarem, a pół standardowego kufła piwa o objętości (250 ml) i mocy 5%, 1 lampka 100 ml wina o mocy 12% oraz 1 kieliszek mocnego alkoholu 30 ml o mocy 40%. zawierają 10 g alkoholu etylowego, czyli standardową jednostkę alkoholu. Dodatkowo szczególne grupy osób, jak nieletni, kobiety w ciąży czy planujące rodzicielstwo, kierowcy nie powinni spożywać alkoholu w ogóle.

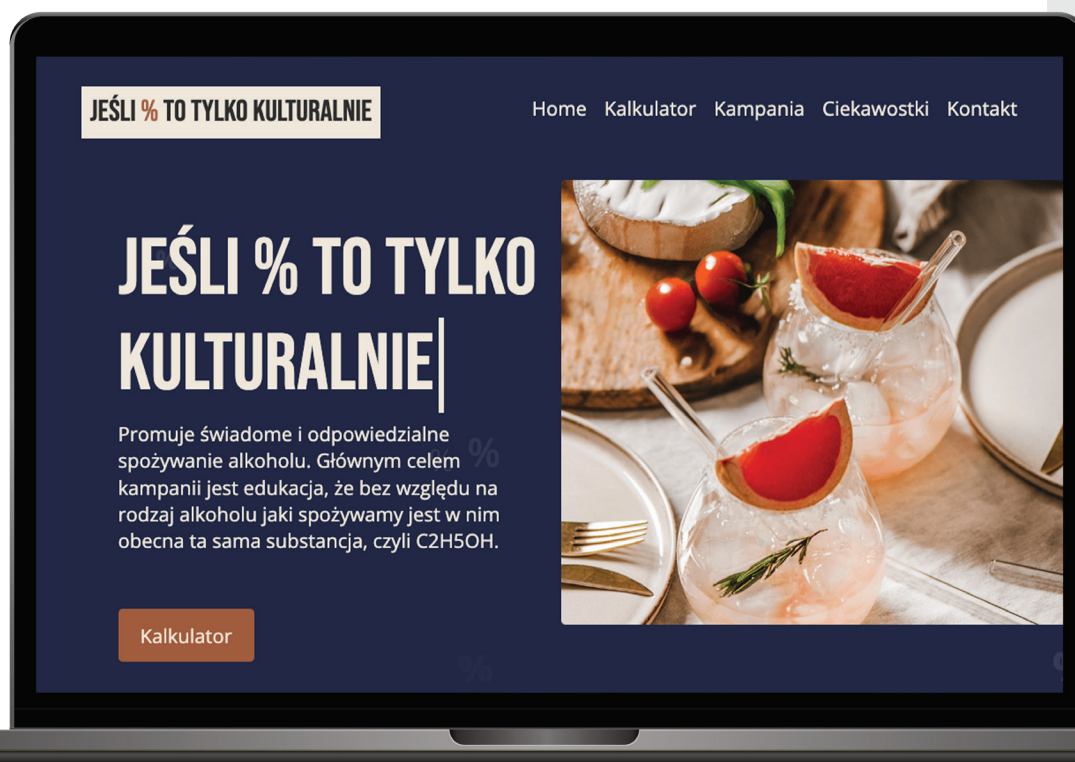
Kampanię rozpoznaje ponad 20% dorosłych osób⁶, a z przekazem kampanii komunikowanym w dostępnych kanałach komunikacji, na billboardach, w prasie i przy współpracy z partnerami Związek dociera corocznie do ok. 3 mln osób. Edukacja to ciągła praca, ZP PPS będzie ją kontynuować – w 2024r. kampania będzie miała swoją odśłonę pod hasłem: „Jeśli % to tylko kulturalnie”.

Dodatkowo branża spirytusowa prowadzi szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych – od 2009 roku ZP PPS przeszkolił ponad 6000 osób z odpowiedzialnej i zgodnej z prawem sprzedaży alkoholu. Szkolenia prowadzone są we współpracy z gminami, co jest bardzo skutecznym sposobem na pokazanie sprzedawcom, członkom gminnych komisji rozwiązywania problemów alkoholowych oraz służbom, jak straż miejska i policja, że łączy ich wspólny cel – alkohol nie powinien być sprzedawany osobom nieletnim i nietrzeźwym, zawsze zgodnie z prawem. Część warsztatowa szkolenia edukująca w jaki sposób odmówić sprzedaży alkoholu osobom, które nie powinny go spożywać jest najlepiej oceniana przez uczestników. W 2024r. Związek chciałby dotrzeć z edukacyjnym przekazem do większej liczby sprzedawców, dlatego obok tradycyjnych warsztatów w gminach szkolenie będzie dostępne w kanałach wewnętrznych sieci handlowych docierając do 30 tysięcy sprzedawców.

⁶BADANIA ANKIETOWE EWALUACJA KAMPAII „ALKOHOL. ZAWSZE ODPOWIEDZIALNIE”

Przedsiębiorcy zrzeszeni w ZP PPS to odpowiedzialni operatorzy biznesowi. Możliwości komunikacji z konsumentów przez branżę spirytusową są znacznie ograniczone przepisami ustawy o wychowaniu w trzeźwości – w Polsce tylko piwo ma możliwość szerokiej reklamy publicznej i promocji. Dodatkowo członkowie Związku podpisali się pod Kodeksem Dobrych Praktyk Marketingowych, który dodatkowo ogranicza możliwość kierowania komunikatów na temat alkoholi mocnych.

WWW.PIJODPOWIEDZIALNIE.PL

5. TRADYCJA PRODUKCJI WÓDKI W POLSCE

Pierwsza pisemna wzmianka o metodzie destylacji alkoholu pochodzi z księgi „al-Asrar” („Sekret”) autorstwa al-Raziego (865-925), perskiego lekarza, alchemika i filozofa, który opisał proces destylacji, zaś izolację substancji określił jako al-koh’l. Pierwsze alembiki trafiły do Europy z arabskich posiadłości nad Morzem Śródziemnym za pośrednictwem Cesarstwa Bizantyjskiego już w XI w. Dużą rolę w przekazywaniu wiedzy na temat „sztuki

alkoholowej destylacji” odegrali kupcy-alchemicy arabscy i włoscy, którzy podróżowali po całej Europie. Wczesne średniowiecze dobiegało końca i Europejczycy rozpoczęli eksmisję islamu ze swojego kontynentu. Świat chrześcijański wolny był wtedy od wysokoprocentowych alkoholi. Jednak już niebawem sekrety ich przygotowania rozprzestrzeniły się stopniowo po Europie poprzez zakonników, którzy nabyli umiejętności wykorzystywania alembików do wytwarzania alkoholu w celach leczniczych. Upowszechnienie tajników destylacji alkoholu spowodowało, że technologia otrzymywania mocnego alkoholu stała się znana w całej Europie. Już pod koniec XV w. spisane nowinki techniczne dotarły z Włoch do Polski, skąd w kolejnym stuleciu trafiły na Litwę i na Ruś. Produkcja spirytusu i wysokoprocentowych napojów alkoholowych przez fermentację płodów rolnych, jako zjawisko gospodarcze, zaczęło powoli rozwijać się na ziemiach polskich w XVI w.

Od słowa „gorzeć” czyli palić, w tym przypadku przepalać substancje, na przykład w alembiku, wytwórnice nazywano gorzelniami, a ich wyroby - gorzałkami. Alkohol otrzymywany w wyniku destylacji nazywano aqua vitae - wodą życia okowitą.

Już w XV i XVI w. Polska eksportowała gorzałkę na rynki zachodnio-europejskie, a miasta takie jak Kraków, Poznań czy Gdańsk były największymi ośrodkami produkcji. Polski Złoty Wiek to dynamiczny rozwój ówczesnej branży spirytusowej, a także produkcji i eksportu zboża, czyli podstawowego surowca dla branży spirytusowej. Od XVII wieku destylaty zaczęto nazywać wódką. Termin ten stosowano zamiennie z gorzałką. Z upływem czasu staropolskie nazwy alkoholu odeszły w niepamięć, a termin „wódka” utracił swoją wieloznaczność. Destylaty zakorzeniły się w zwyczajach, kulturze i w polskiej tradycji, towarzyszyły biesiadom i ucztom, które wielokrotnie były uwieczniane w literaturze oraz w malarstwie. W naszej tradycji zapisany jest obraz polskiego szlachcica z rogiem w dłoni, wznoszącego toast, a współtowarzysze biesiady, przysuto zastawionym stole, odpowiadają na jego wezwanie również wznosząc dzierżone w rękach rogi. Przenosząc się, tylko na chwilę, do bieżących czasów, należy podkreślić rozpoznawalność toastu „Na zdrowie!”, który jest kojarzony przez licznych obcokrajowców odwiedzających nasz kraj. Gorzałkę spożywali zarówno królowie, księżęta, arystokraci czy szlachta, a także chłopci. Między innymi dzięki przywilejom szlacheckim i prawu do produkcji alkoholu, karczmy stały się istotnymi punktami na mapach wsi, miasteczek i miast, gdzie zarówno miejscowi, jak i przyjezdni, często spędzali czas. Powszechnie uznaje się okres XVIII i XIX w. za złoty czas polskiego gorzelnictwa. W dużej mierze wynika to z wdrożenia - po raz kolejny - zagranicznej technologii, jaką był tzw. aparat Pistoriusa, czyli proste i wydajne narzędzie do destylacji, pozwalające na ciągły obieg produkcji spirytusu. Wcześniej do destylacji wykorzystywano bardziej prymitywne alembiki. Dzięki aparatowi Pistoriusa produkt końcowy był lepiej oczyszczony, a także miał wyższą moc. Produkcja wódki przestała być domeną lokalną, gdzie w zasadzie każdy dworek szlachecki destylował własny alkohol. Powstawały fabryki wódki, co pozwoliło znacząco zwiększyć produkcję. Polska wódka była eksportowana do Anglii, Niemiec, Holandii, krajów skandynawskich, Czech, Węgier oraz do Rosji. Na przełomie XVIII i XIX w gorzelnictwie zaczęto wykorzystywać ziemniaki, co - w połączeniu z nową metodą produkcji - sprzyjało także rozwojowi produkcji wódki.

Przełom XIX/XX w. był dla gorzelnictwa na ziemiach polskich okresem prosperity. Upowszechniały się parniki do gotowania ziemniaków pod ciśnieniem, a pistoriusze zaczęto zastępować aparatami do destylacji ciągłej. Dokonała się koncentracja produkcji eliminująca niewielkie, przestarzałe zakłady. Ukształtowała się funkcjonujący do dziś model produkcji, gdzie gorzelnie rolnicze wytwarzały destylat rolniczy (spirytus surowy) z ziemniaków lub zboża, następnie zakłady rektyfikacyjne oczyszczały destylaty (spirytus rektyfikowany), a finalny produkt był otrzymywany w wytwórniach wódek.

Działania podejmowane w latach zaborów mają swoje skutki i dziś. Na przełomie XIX/XX w. ukształtowały się trwałe wzorce spożywania napojów spirytusowych nie tylko na ziemiach polskich, lecz także w całej Europie. Od Oceanu Atlantyckiego do Łaby dominowały kolorowe trunki, takie jak brandy, whisky, rum czy ratafie. Dalej na wschód większą popularnością cieszyła się wódka. Wzorce te odzwierciedlały podział kulturowy na Zachód i Wschód.

Na początku XX w. produkcja spirytusu w Królestwie Polskim i na tzw. ziemiach zabranych stanowiła 38% ogólnej produkcji spirytusu w Rosji, w Galicji 47% produkcji Austrii (bez Węgier), a w Poznańskim – 14 do 20% produkcji Niemiec. Produkcja znacznie przewyższała spożycie wewnętrzne. Z Królestwa Polskiego ok. połowy produkcji wywożono w głąb Rosji, a ok. 18% eksportowano poza granice Rosji. Do prowincji państwa niemieckiego z poznańskiego trafiało 80% produkowanego spirytusu. Z Galicji połowę wyprodukowanych napojów spirytusowych eksportowano.

Dwie wojny w istotny sposób wpłynęły na kondycję branży spirytusowej. W trudnych czasach wojennych wódka stanowiła niejednokrotnie cenną walutę, wykorzystywaną jako napitek, ale też środek dezynfekujący. Na początku XX wieku, po I wojnie światowej, rozwinęta była na szeroką skalę produkcja tzw. spirytusu surowego ze zbóż i ziemniaków w ponad 1000 gorzelni rolniczych zlokalizowanych najczęściej w wielkich majątkach ziemskich.

Państwo polskie również postrzegało branżę spirytusową jako branżę, która stanowiła duże źródło dochodu do budżetu. W 1924 r. powołano państwowe przedsiębiorstwo o nazwie Państwowy Monopol Spirytusowy (PMS). Podmiot ten kontrolował produkcję spirytusu i wódki czystej (bezzmakowej) oraz zajmował się obrotem wyrobami spirytusowymi w należących do PMS lub koncesjonowanych sklepach monopolowych. W rękach prywatnych pozostawiono produkcję wódek gatunkowych. W czasie wojny wytwórnie i fabryki wódek skonfiskowano, a niektóre zostały zniszczone bądź splądrowane. W 1949 r., zlikwidowano PMS i powołano Centralny Zarząd Przemysłu Spirytusowego, który przekształcono w Państwowe Przedsiębiorstwo Przemysłu Spirytusowego „Polmos” (PPPS „Polmos”). Państwo miało monopol na produkcję wódek i innych napojów spirytusowych. Istotnym wydarzeniem było też wydanie, w 1953 r., dekretu uchylającego ograniczenie bazy surowcowej wódek czystych do zbóż i ziemniaków, co negatywnie wpłynęło na jakość produktu.

Wraz z transformacją polskiej gospodarki oraz akcesją Polski do Unii Europejskiej, następował proces przywracania znaczenia polskiej wódki jako silnej marki, kojarzonej na świecie z produktami wysokiej jakości. Miało to związek z restrukturyzacją PPPS „Polmos”, który podzielono na mniejsze przedsiębiorstwa, poddając następnie komercjalizacji oraz prywatyzacji. Dzięki inwestycjom, transferowi technologii oraz nowoczesnemu zarządzaniu, powstał na tej bazie silny i konkurencyjny polski przemysł spirytusowy, który konsekwentnie umacnia pozycję wódki jako naszego hitu eksportowego. Polskie marki alkoholi mocnych zyskują rosnące uznanie na świecie, już teraz będąc w czołówce najlepiej rozpoznawanych polskich produktów, które są jednoznacznie kojarzone z naszym krajem.

ANEKS METODYCZNY

Celem analizy przedstawionej w niniejszym raporcie jest możliwie najpełniejsze przedstawienie ekonomicznego znaczenia polskiej branży spirytusowej. W związku z tym, poza odwołaniem się do wprost raportowanych danych statystycznych dotyczących jej funkcjonowania, podjęto się oszacowania i oceny jej pośredniego oddziaływania na gospodarkę w szerszym ujęciu, poprzez kanały, takie jak zakup surowców, produkcja, zatrudnienie, podatki oraz eksport, uwzględniając przepływy materialne i finansowe z innymi sektorami.

Z uwagi na ograniczenia w dostępności odpowiednio szczegółowych danych z rachunków narodowych, bezpośrednia kontrybucja branży spirytusowej do PKB została oszacowana w oparciu o podejście dochodowe, na podstawie danych finansowych polskiego przemysłu spirytusowego. Na komponent dochodów kapitałowych składa się zysk netto, powiększony o podatki, odsetki oraz amortyzację, wynikające ze sprawozdań finansowych podmiotów z branży. Komponent dochodów z pracy stanowią natomiast pełne koszty wynagrodzeń, obejmujące zarówno dochód pracowników, jak i płacone przez pracodawców składki na ubezpieczenia społeczne. Kontrybucja branży spirytusowej jest określana dla PKB w cenach rynkowych, obejmującego podatki pośrednie. Przyjęcie miary opartej na cenach czynników wytwórczych oznaczałoby konieczność wyłączenia podatków pośrednich, w szczególności akcyzy, co w praktyce istotnie zaniżałoby znaczenie tej branży dla gospodarki. W istocie akcyza oraz VAT stanowią bowiem wartość dodaną generowaną przez przemysł spirytusowych, która jest przechwytywana przez sektor finansów publicznych jako jego dochody.

Pośrednie efekty ekonomiczne związane z funkcjonowaniem branży spirytusowej zostały oszacowane na podstawie analizy przepływów pomiędzy poszczególnymi branżami gospodarki, związanymi z popytem generowanym przez branżę spirytusową w związku z zakupem surowców, materiałów, półproduktów lub usług obcych. Ze względu na niedostateczny poziom szczegółowości dostępnych danych, konieczne było określenie przepływów branży spirytusowej jako określonego odsetka przepływów szerszego sektora związanego z produkcją napojów. Konsekwencją takiego założenia jest przyjęcie analogicznej struktury popytu i przepływów, jak przeciętnie rzecz biorąc w przypadku całego sektora producentów napojów – wyskalowanej do poziomu, za który odpowiada branża spirytusowa. W ten sposób określono produkcję globalną oraz wartość dodaną generowaną w polskiej gospodarce dzięki popytowi na produkty krajowego przemysłu spirytusowego. Dla każdej z kooperujących branż założono wzrost kosztów zatrudnienia proporcjonalnie do wartości dodanej powstałej dzięki branży spirytusowej, a następnie w oparciu o wartość przeciętnych kosztów zatrudnienia na pracownika oszacowano liczbę miejsc pracy tworzonych dzięki istnieniu tej współzależności. W przypadku dwóch branż będących zasadniczo odbiorcą produktów przemysłu spirytusowego, tj. sektora handlowego oraz sektora gastronomiczno-hotelarskiego, w oparciu o dostępne dane określono udział wyrobów spirytusowych w ich sprzedaży ogółem. Przyjęto założenie, że proporcjonalnie do tego udziału generowana jest również wartość dodana i zatrudnienie, które są tworzone dzięki kooperacji z branżą spirytusową.

Podstawowym źródłem danych do analizy są publikacje i bazy danych statystyki publicznej – Głównego Urzędu Statystycznego i Eurostatu. W przypadku GUS, podstawowym źródłem są dane z Rocznika Statystycznego Przemysłu za 2022 r., Rachunku Podaży Towarów i Usług za 2019 r. oraz zestawienia danych finansowych przedsiębiorstw ze sprawozdań F-01/I-01. Eurostat jest natomiast źródłem danych dotyczących produkcji i przepływu towarów z bazy PRODCOM oraz bazy danych dotyczącej międzynarodowej wymiany towarowej. Istotnym źródłem danych dotyczących wpływu z podatku akcyzowego, pomagających w oszacowaniu wielkości rynku, jest ponadto Ministerstwo Finansów.

Większość dostępnych danych dotyczy podmiotów zatrudniających 10 i więcej pracowników. Szacunki odnoszące się do pełnej zbiorowości przedsiębiorstw tworzących branżę spirytusową zostały dokonane w oparciu o upraszczające założenie, że struktura kosztów i przychodów tych podmiotów jest analogiczna do struktury obserwowanej w większych podmiotach. Założenie to może zniekształcać uzyskane wyniki, ale podkreślenia wymaga fakt, iż podmioty te stanowią jedynie ok. 13% rynku, natomiast brak założeń w tym zakresie wiązałby się z koniecznością całkowitego pominięcia tego segmentu, a w konsekwencji – niedoszacowaniem realnego znaczenia branży spirytusowej dla gospodarki.

POLSKI
PRZEMYSŁ
SPIRYTUSOWY

Związek Pracodawców Polski Przemysł Spirytusowy

ul. Trębacka 4 lok. 111, 00-074 Warszawa

biuro@zppps.pl | tel. 22 630 98 94